

K s . M a r e k K l u z
ORCID: 0000-0002-2255-1431
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie

Ks. prof. Józef Stala (1966–2025) – droga naukowa i działalność organizacyjna w służbie katechezy i edukacji rodzinnej

Fr. Prof. Józef Stala (1966–2025): Scientific
and Organizational Path in the Service
of Catechesis and Family Education

ABSTRACT

In Poland, many scientists dedicate their lives to the development of knowledge and education, shaping the social and intellectual foundations of the country's future. Their work helps society face modern challenges. One of these outstanding scientists was Fr. Prof. Dr. Józef Stala (1966–2025), who made significant contributions to the development of catechetics, catechesis, and family education. The article presents his key achievements in these fields. The author points out the wide range of Fr. Stala's activities, including publishing, organizational-scientific, and pastoral efforts. Referring to selected academic works by Fr. Stala, the author emphasizes that his publications on family catechesis have become a valuable source of knowledge for both educators and clergy involved in the pastoral care of families. His work is an invaluable contribution to the development of

KEYWORDS

Józef Stala,
professional path,
scientific activity,
organizational activity,
catechesis, family
education, upbringing

SŁOWA KLUCZOWE

Józef Stala, droga
zawodowa, aktywność
naukowa, działalność
organizacyjna,
katecheza, edukacja
rodzinna, wychowanie

SPI Vol. 28, 2025/2
e-ISSN 2450-5366

DOI: 10.12775/SPI.2025.2.008
Nadesłano: 31.03.2025
Zaakceptowano: 11.05.2025

contemporary education in Poland. He also played an important role in educating young academic staff as an academic teacher, supervisor, reviewer of theses, and organizer of internationalized scientific research in Poland.

ABSTRAKT

W Polsce wielu naukowców poświęca swoje życie rozwojowi wiedzy i edukacji, kształtując fundamenty społeczne i intelektualne przyszłości kraju. Ich praca pomaga społeczeństwu stawić czoła współczesnym wyzwaniom. Jednym z wybitnych naukowców był ks. prof. dr hab. Józef Stala (1966–2025), który znacząco wpłynął na rozwój katechetyki, katechezy i edukacji rodzinnej. Artykuł przedstawia jego kluczowe osiągnięcia w tych dziedzinach.

Autor wskazuje w artykule na wielość działań ks. Stali w obszarze jego aktywności naukowej, w tym publikacyjnej, jak i organizacyjno-naukowej oraz duszpasterskiej. Przywołując wybrane prace naukowe ks. Stali, autor podkreśla, że jego publikacje dotyczące katechezy rodzinnej stały się cennym źródłem wiedzy zarówno dla pedagogów, jak i dla duchownych zaangażowanych w duszpasterstwo rodzin. Praca ks. Stali stanowi nieoceniony wkład w rozwój współczesnej edukacji w Polsce. W znaczący sposób przyczynił się on także do kształcenia młodej kadry naukowej jako nauczyciel akademicki, promotor i recenzent prac awansowych oraz organizator procesu umiędzynarodowienia badań naukowych w Polsce.

Wstęp

W Polsce wielu ludzi nauki poświęca swoje życie, by przyczynić się do rozwoju wiedzy i edukacji. Ich praca ma kluczowe znaczenie dla przyszłych pokoleń, ponieważ kształtuje fundamenty społeczne i intelektualne, na których budowana jest przyszłość kraju. Naukowcy, angażując się w badania i rozwój, pomagają społeczeństwu dostosować się do wyzwań współczesnego świata. Oni stanowią „kapitał intelektualny, czyli źródło rozwoju [...] społeczeństw na świecie” (Nowak-Żółty 2020: 312). Jednym z takich cenionych naukowców był ks. prof. dr hab. Józef Stala, który przez wiele lat swojego życia zawodowego znacząco wpłynął na rozwój katechetyki, katechezy oraz edukacji rodzinnej w Polsce. Jego praca naukowa, organizacyjna

i duszpasterska wywarła ogromny wpływ na współczesne podejście do katechezy, wychowania religijnego i roli rodziny w formacji chrześcijańskiej.

Ks. prof. dr hab. Józef Stala (1966–2025)

Ks. prof. Stala był nie tylko autorem licznych publikacji naukowych, ale także aktywnie uczestniczył w organizowaniu konferencji i seminariów, które stanowiły platformę do wymiany wiedzy oraz doświadczeń w dziedzinie katechezy, wychowania i edukacji religijnej. Jego badania nad katechezą, szczególnie w kontekście współczesnych wyzwań, stanowiły istotny wkład w rozwój teologii pastoralnej i pedagogiki religijnej. W artykule zostaną przybliżone jego najważniejsze osiągnięcia naukowe i organizacyjne, które miały fundamentalne znaczenie dla kształtowania współczesnej edukacji rodzinnej, wychowania oraz katechezy w Polsce.

Droga zawodowa

Ks. Józef Stala urodził się 6 grudnia 1966 roku w Mielcu, jako syn Edwarda i Heleny z domu Gajek. Pochodził z parafii Boro-wa k. Mielca. Egzamin dojrzałości złożył w 1985 roku w Mielcu. W latach 1985–1991 odbył studia filozoficzno-teologiczne najpierw w Zielonogórsko-Gorzowskim Seminarium Duchownym w Gości-kowie-Paradyżu (1985/1986), a następnie w Wyższym Seminarium Duchownym w Tarnowie (1986–1991) afiliowanym do Papieskiej Akademii Teologicznej (PAT) w Krakowie. Po sześciu latach nauki, 31 maja 1991 roku Rada Wydziału Teologicznego PAT w Krakowie nadała mu tytuł zawodowy magistra teologii na podstawie pracy magisterskiej *Nie zabijaj! Etyczny wymóg afirmacji życia ludzkiego w jego trwaniu i na etapie jego przekazywania w nauczaniu społecznym Kościoła w związku z 20-leciem encykliki „Humanae vitae”*, napisanej pod kierunkiem ks. dra Eugeniusza Krężła. Święcenia kapłańskie otrzymał 25 maja 1991 roku z rąk bpa Józefa Życińskiego w tarnowskiej katedrze. Jako wikariusz pracował w parafiach: Bolesław (od 15 lipca 1991 roku) i Nowy Sącz – św. Kazimierza (od 30 czerwca 1992 roku).

W latach 1993–1998 ks. Stala odbył specjalistyczne studia licen-cjacko-doktorskie z katechetyki w Wydziale Teologicznym Akade-mii Teologii Katolickiej (ATK) w Warszawie, gdzie 6 czerwca 1998 roku Rada Wydziału Teologicznego ATK nadała mu stopień dokto-ra nauk teologicznych na podstawie rozprawy doktorskiej *Podstawy teologiczno-antropologiczne katechezy rodzinnej. Na podstawie doku-mentów Magisterium soborowego i posoborowego*, napisanej pod kie-runkiem ks. prof. ATK dra hab. Jerzego Bajdy.

Stopień doktora habilitowanego nauk teologicznych w zakresie katechetyki ks. Stala otrzymał, decyzją Rady Wydziału Teologicz-nego PAT, w dniu 27 stycznia 2015 roku na podstawie dorobku oraz rozprawy habilitacyjnej pt. *Katecheza o małżeństwie i rodzinie w Polsce po Soborze Watykańskim 11. Próba oceny* (Tarnów 2004, ss. 565).

Po przeprowadzeniu postępowania profesorskiego oraz otrzy-maniu *nihil obstat* z Kongregacji ds. Edukacji Katolickiej, w dniu 29 lipca 2011 roku kard. Stanisław Dziwisz, jako Wielki Kanclerz Uni-wersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, nadał ks. Stali tytuł profesora nauk teologicznych. Tytuł książki profesorskiej: *W kierunku*

integralnej edukacji religijnej w rodzinie. Próba refleksji nad nauczaniem Jana Pawła II w kontekście polskich uwarunkowań (Tarnów 2010, ss. 429).

Ks. Stala od 1998 roku był związany z Uniwersytetem Papieskim Jana Pawła II w Krakowie (wcześniej Papieska Akademia Teologiczna). Pracował najpierw w Instytucie Teologicznym w Tarnowie, a następnie w Wydziale Teologicznym – Sekcja w Tarnowie (WTST), gdzie najpierw pełnił funkcję kierownika pedagogizacji (od 1999), a następnie kierownika katedry nauk pedagogiczno-katechetycznych (od 2005). Pracując już na stanowisku profesora nadzwyczajnego UPJPII (od 2008), był wydziałowym koordynatorem programu Erasmus w WTST (2008–2014 i od 2020), przedstawicielem WTST w senacie UPJPII w Krakowie (2009–2014), członkiem senackiej Komisji ds. Wspomagania Działalności Naukowej UPJPII w Krakowie (od 2009–2020), przewodniczącym senackiej Komisji ds. Wspomagania Działalności Naukowej UPJPII w Krakowie (od 2010–2020), prodziekanem ds. nauki, rozwoju i współpracy zagranicznej w WTST (2010–2014). Piastując stanowisko profesora nadzwyczajnego UPJPII z tytułem naukowym (od 2011), jak również profesora zwyczajnego UPJPII w Krakowie (od 2014), był przez dwie kadencje prorektorem ds. potencjału naukowego i współpracy międzynarodowej UPJPII w Krakowie (2014–2020).

Ks. Stala angażował się również w działalność różnych instytucji kościelnych diecezji tarnowskiej i Kościoła w Polsce. W latach 1998–2005 był pracownikiem wydziału katechetycznego kurii diecezjalnej w Tarnowie oraz diecezjalnym wizytatorem nauki religii. W tym samym okresie, tj. w latach 1998–2005, był członkiem i sekretarzem zarządu Fundacji im. Arcybiskupa Jerzego Ablewicza. Od 2000 roku pełnił funkcję delegata biskupa diecezjalnego do oceny treści ksiąg religijnych. Od 2002 roku był rzeczoznawcą Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski do spraw oceny programów nauczania religii i podręczników katechetycznych.

W latach 2003–2004 ks. Stala należał do Zespołu Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, który opracowywał program katechezy parafialnej dla młodzieży. Natomiast w latach 2009–2010 był członkiem zespołu odpowiedzialnego za nowelizację *Podstawy programowej katechezy* oraz *Programu nauczania religii*.

Aktywność organizacyjno-naukowa

Ks. prof. Józef Stala posiadał niezwykle imponujący, zróżnicowany i multidyscyplinarny dorobek naukowy, publikując go w wielu ośrodkach naukowych w Polsce i za granicą oraz w wysokopunktowanych periodykach. Jest autorem lub współautorem 12 monografii naukowych, w tym trzech w języku niemieckim. Ponadto pełnił rolę redaktora lub współredaktora 56 monografii wieloautorskich, w tym sześciu w języku angielskim. Opublikował 138 artykułów w periodykach naukowych, z czego 57 w językach obcych: niemieckim, angielskim, portugalskim, słoweńskim, chorwackim i słowackim. Dodatkowo opublikował 122 rozdziały w monografiach wieloautorskich, w tym 13 w języku angielskim, oraz 13 haseł w słownikach i encyklopediach.

Ks. Stala jest również autorem 68 recenzji książek oraz 28 sprawozdań z konferencji, które zamieścił w różnych periodykach naukowych. Jego dorobek obejmuje także 18 artykułów popularno-naukowych. W zakresie edukacji religijnej był redaktorem i przewodniczącym zespołu, który opracował 9 pakietów do nauki religii w przedszkolu oraz 22 pakiety do nauki religii w szkole podstawowej, współpracując z prof. Elżbietą Osewską. Ponadto był współautorem 26 innych pakietów do nauki religii oraz autorem 25 jednostek lekcyjnych.

Należy podkreślić, że ks. Stala posiadał umiejętność nawiązywania owocnych kontaktów nie tylko z przedstawicielami nauk teologicznych, ale również ekspertami z innych dyscyplin, angażując ich do różnych projektów naukowych, takich jak monografie wieloautorskie, konferencje, spotkania dyskusyjne. Nie koncentrował się wyłącznie na jednym zagadnieniu i jego pogłębianiu, podejmował ciągle nowe wyzwania naukowe zgodnie z potrzebami zmieniających się warunków społeczno-kulturowych i eklezjalnych. Do jego głównych obszarów zainteresowań należały: katecheza rodzinna (Stala 1999, 1998, 2008, 2011), pedagogika rodziny, nauki o rodzinie (Stala 2014, 2019a, 2019b, 2009), katecheza w różnych grupach wiekowych (Stala 2003; Misiaszek, Stala 2009), przygotowanie do życia w małżeństwie i rodzinie, edukacja religijna w przedszkolu i szkole, chrześcijańskie wychowanie w dobie ponowoczesności (Stala 2006a, 2006b, 2007a, 2007b, 2007c, 2007d), nauczanie Jana Pawła II (Stala 2010a). Troszczył się także

o dobre przygotowanie studentów teologii do przyszłej pracy i dlatego w serii *Academica* przygotował 16 podręczników akademickich do katechetyki, nauczania religii i katechezy oraz wychowania, z których korzystają wykładowcy katechetyki w całej Polsce (Stala 2002a, 2002b, 2003, 2004a, 2004b, 2010b, 2011).

Ks. Stala był aktywnie zaangażowany w przygotowanie konferencji, będących platformą do prezentowania osiągnięć naukowych w kraju i za granicą. Zorganizował lub współorganizował konferencje naukowe: 13 międzynarodowych, 17 ogólnopolskich, 12 regionalnych. Był twórczo zaangażowany na forum krajowym i międzynarodowym, o czym świadczy chociażby liczba wygłoszonych referatów podczas konferencji, które nie ograniczają się do jego rodzimego środowiska naukowego: 41 konferencji międzynarodowych (Australia, Austria, Niemcy, Litwa, Słowenia, Chorwacja, Węgry, Czechy, Słowacja, Ukraina, Polska), 47 ogólnopolskich (Warszawa, Poznań, Kraków, Lublin, Toruń, Białystok, Gdańsk, Olsztyn, Katowice, Wrocław, Rzeszów, Opole, Kazimierz Biskupi, Łomianki, Tarnów, Sandomierz, Łomża, Brenna, Trzęsacz), 57 regionalnych.

Ks. Stala nieustannie pogłębiał swoją wiedzę i doskonalił umiejętności, podejmując wyzwania związane z reformą edukacji i szkolnictwa wyższego. Z tego powodu uczestniczył w 43 szkoleniach dotyczących rozwoju nauki. Ponadto często brał udział w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych oraz zagranicznych. W 2008 roku był kierownikiem projektu „W kierunku integralnej edukacji religijnej w rodzinie (Próba refleksji nad nauczaniem Jana Pawła II w kontekście polskich uwarunkowań)”. W 2011 roku prowadził projekt „Dzieci z Janem Pawłem II”, a w 2013 roku był kierownikiem projektu „Współczesna rodzina: perspektywy lokalne i europejskie (Modern Family: Local and European Perspectives)”. W 2016 roku kierował projektem „Światowe Dni Młodzieży. Źródła i rozwój idei”, a w 2018 roku prowadził projekt „Mocna rodzina fundamentem zdrowego społeczeństwa”.

W latach 2012–2014 ks. Stala był członkiem projektu naukowo-badawczego European Project ETHOS, realizowanego przez Catholic University College Graz w Austrii. W latach 2018–2022 pełnił funkcję przewodniczącego Komitetu Sterującego projektu „Skonsolidowany Plan Rozwoju UPJP II (SPR)”, który był współfinansowany ze

środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. W latach 2020–2023 pełnił funkcję koordynatora sekcji zagranicznej projektu „Dynamics of Alcoholism and Addiction in the Family System and Relational Family Therapy”, międzynarodowego projektu badawczego nr J5-2570, finansowanego przez The Public Agency for Research of the Republic of Slovenia.

Ks. prof. Stala należał do wielu krajowych i międzynarodowych organizacji oraz towarzystw naukowych. Od 1997 roku był członkiem Stowarzyszenia Katechetów Polskich, a od roku 2005 członkiem Polskiego Towarzystwa Teologicznego. W 2007 roku dołączył do Tarnowskiego Towarzystwa Naukowego, a od 2010 roku był członkiem Europejskiej Ekipy Katechetycznej (EEC). Od 2011 roku pełnił funkcję członka, a następnie przewodniczącego Komisji Rewizyjnej (od 2017) Polskiego Stowarzyszenia Familiologicznego. Dodatkowo od 2012 roku był członkiem Europejskiego Stowarzyszenia Teologii Katolickiej (ESTK).

Ks. Stala należał także do komitetów redakcyjnych i rad naukowych wielu czasopism naukowych. Pełnił funkcję redaktora naczelnego międzynarodowego periodyku naukowego „The Person and the Challenges: The Journal of Theology, Education, Canon Law and Social Studies Inspired by Pope John Paul II”. Ponadto był członkiem zespołów redakcyjnych lub komitetów/rad naukowych periodyków, takich jak: „The Person and the Challenges”, „Bogoslovní vestník”, „Melita Theologica”, „Studia Pastoralne”, „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego”, „Perspectiva. Legnickie Studia Teologiczno-Historyczne”, „Tarnowskie Studia Teologiczne”, „Studia Teologiczne – Białystok – Drohiczyń – Łomża”, „Roczniki Pedagogiczne”, „Saeculum Christianum” oraz „Studia Regionalne”. Dodatkowo ks. Stala był redaktorem serii wydawniczych: „Edukacja dzisiaj. Problemy i wyzwania”, „Formacja socjalna”, „Nauki o rodzinie” oraz członkiem zespołów redakcyjnych lub komitetów/rad naukowych serii: „Edukacja dzisiaj. Problemy i wyzwania”, „Formacja socjalna”, „Nauki o rodzinie”, „Academica” oraz „Bibliotheca Tarnoviensis”. Został również doceniony przez Polską Komisję Akredytacyjną i w latach 2012–2019 pełnił funkcję eksperta zespołu działającego w ramach obszaru kształcenia w zakresie nauk humanistycznych i teologicznych (nauki teologiczne, nauki o rodzinie) Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Troszcząc się o umiędzynarodowienie nauki, ks. prof. Stala brał czynny udział w programie Erasmus, a później Erasmus+, pełniąc funkcję koordynatora wydziałowego i uczelnianego (jako prorektor). Dodatkowo 15 razy intensywnie uczestniczył w realizacji zajęć dydaktycznych na innych uczelniach. W 2010 roku gościł z wykładami na Katolickim Uniwersytecie w Rużomberku (Katolícka univerzita v Ružomberku), Uniwersytecie w Lublanie (Univerza v Ljubljani) oraz Uniwersytecie Karola w Pradze (Univerzita Karlova). W 2011 roku ponownie brał udział w zajęciach na Katolickim Uniwersytecie w Rużomberku oraz Uniwersytecie w Lublanie. W 2012 roku uczestniczył w zajęciach na Uniwersytecie Maltańskim oraz ponownie na Uniwersytecie Karola w Pradze. W 2013 roku brał udział w zajęciach na Uniwersytecie w Lublanie oraz Uniwersytecie Karola w Pradze, a w 2014 roku kontynuował współpracę z tymi uczelniami.

W 2018 roku ks. Stala uczestniczył w zajęciach na Uniwersytecie Mateja Bela w Bańskiej Bystrzcy (Matej Bel University Banská Bystrica), a w 2019 roku kontynuował współpracę z tą uczelnią oraz z Sulkhana-Saba Orbeliani Teaching University w Tbilisi. W 2020 roku brał udział w zajęciach na Uniwersytecie Witolda Wielkiego w Kownie (Vytauto Didžiojo universitetas). Ponadto brał udział w wizytach przygotowawczych w ramach programu LLP (Lifelong Learning Programme): w 2011 roku na Portugalskim Uniwersytecie Katolickim (Universidade Católica Portuguesa) oraz w 2019 roku w ICEA Catholic Institute w Fort de France (Martynika).

Studenci z różnych dyscyplin (nauki teologiczne, pedagogika, nauki o rodzinie i nauki socjologiczne) doceniali ks. prof. Stalę jako promotora prac magisterskich i doktorskich, czego potwierdzeniem jest fakt, że był promotorem 72 prac magisterskich (58 z nauk teologicznych oraz 14 z pedagogiki), a także 8 doktoratów (5 z nauk teologicznych, 2 z nauk o rodzinie, 1 z nauk socjologicznych).

Ks. prof. Stala 16 razy pełnił również funkcję recenzenta w przewodach doktorskich (13 z nauk teologicznych, 2 z filozofii oraz 1 z nauk o rodzinie) w następujących ośrodkach naukowych: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,

Uniwersytet Rzeszowski. Nadto ks. Stala pełnił 4 razy funkcję recenzenta w postępowaniach habilitacyjnych o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk teologicznych, przeprowadzanych na wydziałach teologicznych Uniwersytetu Opolskiego oraz Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Jednocześnie 4 razy pełnił funkcję recenzenta w postępowaniach o nadanie tytułu profesora nauk teologicznych, przeprowadzanych na wydziałach teologicznych Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie oraz w Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów Naukowych.

Ks. prof. Stala aktywnie uczestniczył w wydarzeniach popularyzujących naukę i kulturę podczas konferencji przeznaczonych dla katechetów, kongresów organizowanych przez Kuratoria Oświaty czy Olimpiad Teologii Katolickiej. Przez wiele lat aktywnie działał jako członek i sekretarz Fundacji im. Arcybiskupa Jerzego Ablewicza, która stypendiami wspierała uzdolnione dzieci i młodzież pochodzącą z rodzin biednych i wielodzietnych.

Należy docenić przede wszystkim zainicjowanie przez ks. Stałę międzynarodowego czasopisma naukowego „The Person and the Challenges” (4 dyscypliny: nauki teologiczne, prawo kanoniczne, pedagogika, nauki socjologiczne), które odwołując się do nauczania Jana Pawła II rozpoznaje, ocenia i podejmuje próbę odpowiedzi na aktualne wyzwania społeczno-kulturowe i religijne. Należy dodać, że jest to jedyne w Polsce pismo teologiczne wydawane wyłącznie w językach obcych (angielski, niemiecki, włoski, francuski i hiszpański), z jednej strony przybliżające osiągnięcia polskich naukowców za granicą, z drugiej tworzące platformę wymiany myśli i poszukiwań naukowych.

Trzeba podkreślić, że ks. prof. Stala nie tylko podejmował badania naukowe, ale również realizował wymiar praktyczny teologii, między innymi poprzez przygotowanie pakietów edukacyjnych do nauczania religii w przedszkolu i szkole podstawowej. Ich innowacyjność polegała między innymi na obecnym w nich wymiarze inkulturacyjnym, a więc na łączeniu wychowania do wiary z życiem katechizowanych, odniesieniem do życia rodzinnego, wprowadzaniem postaci bohaterów, z którymi utożsamiają się dzieci i którzy zmieniają się wraz

z rozwojem uczniów. To sprawia, że uczniowie łatwiej przyjmują treści teologiczne.

Niewątpliwym osiągnięciem ks. Stali było tworzenie międzynarodowych grup współpracujących w przygotowaniu monografii wieloautorskich, dzięki czemu zostały nawiązane bliskie kontakty naukowe z przedstawicielami wydziałów teologicznych i nauk o rodzinie z Europy, Azji, USA i Australii.

Ks. Stala przez dwie kadencje, jako prorektor UPJPII, był odpowiedzialny za wydawnictwo naukowe UPJPII, Bibliotekę UPJPII i założone przez niego Centrum Naukowo-Badawcze i Współpracy Międzynarodowej. Jednocześnie nawiązał ścisłą współpracę z wieloma ośrodkami zagranicznymi, konsulatami, m.in. Chorwacji, Malty, Ukrainy, Słowacji. Przyczynił się do zorganizowania studiów dla studentów z USA. Znaczącym osiągnięciem ks. Stali było przypominanie i promowanie nauczania Jana Pawła II oraz troska o utrwalanie i przekazywanie dziedzictwa kulturowego i narodowego następnym pokoleniom.

Rozpoznając zagrożenia i wyzwania stojące przed współczesną rodziną, ks. Stala podjął wiele zróżnicowanych działań na temat małżeństwa i rodziny oraz wychowania w rodzinie poprzez organizację spotkań i konferencji, odczytów dla młodzieży, włączanie się w inicjatywy Polskiego Stowarzyszenia Familiologicznego (był w nim przewodniczącym Komisji Rewizyjnej) oraz współpracę z nauczycielami religii i wychowania do życia w rodzinie.

Za prowadzenie badań naukowych, organizację nauki oraz działalność dydaktyczną i popularyzującą naukę, ks. Stala otrzymał szereg nagród. W 2010 roku został uhonorowany nagrodą Rektora UPJPII w Krakowie za wybitne i twórcze osiągnięcia naukowe, dydaktyczne oraz organizacyjne w uczelni. W latach 2013 oraz 2018 ponownie otrzymał nagrody Rektora UPJPII w Krakowie za wybitne osiągnięcia w tych samych dziedzinach. W 2019 roku otrzymał Medal Komisji Edukacji Narodowej oraz Srebrny Krzyż Zasługi. 19 lutego 2022 roku Minister Edukacji i Nauki, prof. Przemysław Czarnek, na podstawie Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego i Nauki z dnia 23 stycznia 2019 roku, z własnej inicjatywy przyznał ks. prof. Stali nagrodę za całokształt dorobku naukowego i organizacyjnego. 16 października 2023 roku minister Czarnek osobiście wręczył ks. Stali Medal Stulecia Odzyskanej Niepodległości,

przyznany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, dr. Andrzeja Dudę, postanowieniem z dnia 30 grudnia 2022 roku. W dowód wyróżnienia za gorliwie pełnioną posługę kapłańską 9 sierpnia 2014 roku został mianowany Kanonikiem Honorowym Kapituły Kolegiackiej w Wojniczu.

Podsumowanie

Trzeba z całą mocą podkreślić, że ks. prof. dr hab. Józef Stala był twórczym, innowacyjnym oraz zaangażowanym badaczem naukowym, znanym nie tylko w środowisku teologicznym, ale szerzej – w ogólnopolskich kręgach naukowych. Jego umiejętność rozpoznawania aktualnych problemów, zdolność tworzenia zespołów badawczych, pracowitość, odwaga, konsekwencja, fachowość, nowatorstwo, a zarazem poszanowanie wartości etycznych i dziedzictwa narodowego wniosły istotny wkład w rozwój nauki, jej popularyzację i doskonalenie dydaktyczne. Nie zrażając się niepowodzeniami, podejmował ciągłe działania na rzecz rozwoju nauk teologicznych, pedagogiki i nauk o rodzinie, stymulując ich rozwój, a jednocześnie pozostając blisko potrzeb studentów, doktorantów, nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych. Jego dorobek naukowy i edukacyjny na zawsze pozostanie w pamięci tych, którzy mieli okazję z nim współpracować oraz tych, którzy korzystali z jego wiedzy.

Ks. prof. Stala nie tylko był nauczycielem, ale także mentorem, który z pasją i zaangażowaniem przekazywał swoim uczniom wartości i zasady, które miały na celu budowanie silnych, zdrowych rodzin w oparciu o fundamenty religijne. Jako specjalista od edukacji religijnej w przedszkolach i szkołach stawiał na wczesne kształtowanie postaw religijnych, które miały pomóc młodym ludziom w rozwoju duchowym. Jego prace dotyczące katechezy rodzinnej stały się cennym źródłem wiedzy zarówno dla pedagogów, jak i dla duchownych zaangażowanych w duszpasterstwo rodzin. Jego podejście do małżeństwa i rodziny nie ograniczało się tylko do teorii, ale zawsze uwzględniało praktyczne aspekty życia codziennego. Z pasją angażował się w różne projekty edukacyjne, które miały na celu wspieranie młodych małżonków i rodzin w trudnej drodze budowania wspólnego życia.

Ks. prof. dr hab. Józef Stala zmarł 5 lutego 2025 roku, pozostawiając po sobie niezatartą pamięć w polskim środowisku katechetycznym, która będzie trwać przez wiele lat, a jego prace nadal będą wykorzystywane w formowaniu nowych pokoleń pedagogów i katechetów.

Bibliografia

- Misiaszek K., Stala J. (red.) (2009). *Katecheza dorosłych*, Tarnów: Biblos.
- Nowak-Żółty E. (2020). *O roli nauczyciela akademickiego w opinii polskich i zagranicznych studentów*, „Edukacja Międzykulturowa”, nr 2, s. 310–322.
- Stala J. (1998). *Podstawy teologiczno-antropologiczne katechezy rodzinnej. Na podstawie dokumentów Magisterium soborowego i posoborowego*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (1999). *Tradycja katechezy rodzinnej w diecezji tarnowskiej*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (2008). *Familienkatechese in Polen um die Jahrhundertwende. Probleme und Herausforderungen*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (2010a). *W kierunku integralnej edukacji religijnej w rodzinie. Próba refleksji nad nauczaniem Jana Pawła II w kontekście polskich uwarunkowań*, Tarnów: Polihymnia.
- Stala J. (2011). *Ręce mego ojca i usta mojej matki powiedziały mi najwięcej o Bogu. Biskupa Piotra Bednarczyka ujęcie katechezy rodzinnej*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2002a). *Dzisiejszy katecheta. Stan aktualny i wyzwania*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Stala J. (red.) (2002b). *Dzisiejszy katechizowany. Stan aktualny i wyzwania*, Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Stala J. (red.) (2002c). *Katechetyka materialna*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2003a). *Katechetyka szczegółowa*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2003b). *Katecheza specjalna dzisiaj. Problemy i wyzwania*, Kielce: Jedność.
- Stala J. (red.) (2003c). *Wybrane zagadnienia z katechetyki*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2004a). *Dydaktyka katechezy. Część II*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2004b). *Dydaktyka katechezy. Część I*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2006a). *Wychowanie dzieci w młodszym wieku szkolnym. Część I: Wychowanie ogólne*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2006b). *Wychowanie dzieci w młodszym wieku szkolnym. Część II: Wychowanie religijne i katecheza*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2007a). *Wychowanie młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych. Część I: Wychowanie ogólne*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2007b). *Wychowanie młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych. Część II: Wychowanie religijne i katecheza*, Tarnów: Biblos.

- Stala J. (red.) (2007c). *Wychowanie młodzieży w średnim wieku szkolnym. Część I: Wychowanie ogólne*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2007d). *Wychowanie młodzieży w średnim wieku szkolnym. Część II: Wychowanie religijne i katecheza*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2009). *Dzisiejsi rodzice. Problemy i wyzwania*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2010b). *Historia katechezy i katechetyka fundamentalna*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2011). *Zagadnienia katechetyki materialnej*, Tarnów: Biblos.
- Stala J. (red.) (2014). *Nauki o rodzinie w służbie rodziny*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe UPJPII.
- Stala J. (red.) (2019a). *Families: Opportunities and Challenges*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe UPJPII.
- Stala J. (red.) (2019b). *Zdrowa i mocna rodzina fundamentem społeczeństwa*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe UPJPII.

ADRES DO KORESPONDENCJI:

Ks. dr hab. Marek Kluz, prof. UPJPII
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie
E-mail: marek.kluz@upjp2.edu.pl